Hulumtim i **opinionit publik:**

Praktikat dhe perceptimet e qytetarëve në drejtim të INFORMIMIT dhe TRAJTIMIT të DEZINFORMATAVE

Институт за комуникациски студии

respublica

Hulumtim i opinionit publik:

Praktikat dhe perceptimet e qytetarëve në drejtim të informimit dhe trajtimit të dezinformatave

korrik 2024

PËRMBAJTJA

Metodologjia 4

Hyrje 5

Gjetjet e hulumtimit 7

A. Burimet e ndërgjegjësimit dhe temat me interes 7

B. Perceptimet për mënyrën e informimit nga media 11

C. Perceptimet në lidhje me mënyrën e komunikimit të institucioneve shtetërore me publikun 14

D. Besimi në media dhe ekspozimi ndaj dezinformimit 19

E. Krahasimi i përgjigjeve me hulumtimet e vitit 2023 dhe 2022 24

Shpërndarja demografike 29

Aneksi 1 - Pyetësori mbi praktikat dhe perceptimet e qytetarëve në drejtim të informimit dhe trajtimit të dezinformatave 30

METODOLOGJIA

Numri i pyetjeve: 17
Mostra: N = 1142 (18 vjet + të anketuar në të gjithë territorin e vendit)
Metoda: anketë telefonike
Periudha: 15 qershor – 2 korrik 2024
Gabim statistikor: ± 3%.

HYRJE

Ky raport përmban gjetjet e një hulumtimi të opinionit publik mbi praktikat dhe perceptimet e qytetarëve në drejtim të informimit dhe trajtimit të dezinformatave. Hulumtimi synon të fitojë njohuri për mënyrën e informimit të qytetarëve, cilat janë temat e tyre me interes, cili është perceptimi i tyre për mënyrën e informimit të mediave, perceptimet e tyre për transparencën dhe llogaridhënien e autoriteteve shtetërore dhe si ballafaqohen me dezinformata. Hulumtimi është pjesë e projektit "Përdor fakte" të zbatuar nga Instituti për Studime të Komunikimit në periudhën nga viti 2022 deri në vitin 2025, me mbështetje të Ambasadës Britanike në Shkup. Projekti synon të forcojë rezistencën e publikut të gjerë dhe grupeve të rrezikuara në Maqedoninë e Veriut ndaj dezinformatave. Bëhet fjalë për anketën e tretë të realizuar si pjesë e projektit, me mundësinë e krahasimit të përgjigjeve të pjesëmarrësve me pyetje të caktuara.

Anketa u krye në një mostër përfaqësuese prej 1142 pjesëmarrësi – qytetarë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, të moshës mbi 18 vjeç, nga të gjitha rajonet e vendit. Metoda e mbledhjes së të dhënave ishte anketë telefonike. Të dhënat janë mbledhur midis 15 qershorit dhe 2 korrikut 2024. Është e rëndësishme të theksohet se për disa pyetje brenda në hulumtim, subjekteve iu ofrua të zgjidhnin më shumë se një përgjigje (zgjedhje e shumëfishtë). Si rezultat, shuma e përqindjeve për këto pyetje tejkalon 100%.

Gjetjet kryesore të hulumtimit tregojnë se televizioni është burimi kryesor i informacionit, veçanërisht në mesin e popullatës së moshuar, ndërsa të rinjtë përdorin më së shumti mediat sociale dhe faqet e internetit. Krahasuar me përgjigjet nga hulumtimet e kryera në vitet 2023 dhe 2022, vërehet se televizioni mbetet burimi kryesor i informacionit. Fushat e interesit ndryshojnë sipas moshës, përkatësisht, të rinjtë (18-24 vjeç) janë më të interesuar për kulturën dhe argëtimin, ndërsa të moshuarit (65+) përqendrohen në politikën e brendshme. Pavarësisht demografisë së ndryshme, shumica e të anketuarve e përdorin informacionet për të qëndruar të informuar, për të marrë vendimet e duhura në jetën private dhe për të edukuar veten, ndërkaq më pak i përdorin për aktivizëm social ose vendimmarrje për çështje të rëndësishme shoqërore. Pavarësisht përdorimit të gjerë të këtyre burimeve të informacionit, 71% e të anketuarve besojnë se media ofron vetëm informacion sipërfaqësor, ndërsa vetëm 29% besojnë se ofron analizë të thelluar dhe informacion gjithëpërfshirës.

Për sa i përket komunikimit me institucionet kompetente, të moshuarit (65+) preferojnë komunikimin e drejtpërdrejtë, ndërsa të rinjtë (18-24) përdorin kryesisht mediat sociale. Një pjesë e konsiderueshme (39%) mendojnë se komunikimi nga institucionet publike shpesh bazohet në deklarata të përgjithshme dhe shumë më pak argumente.

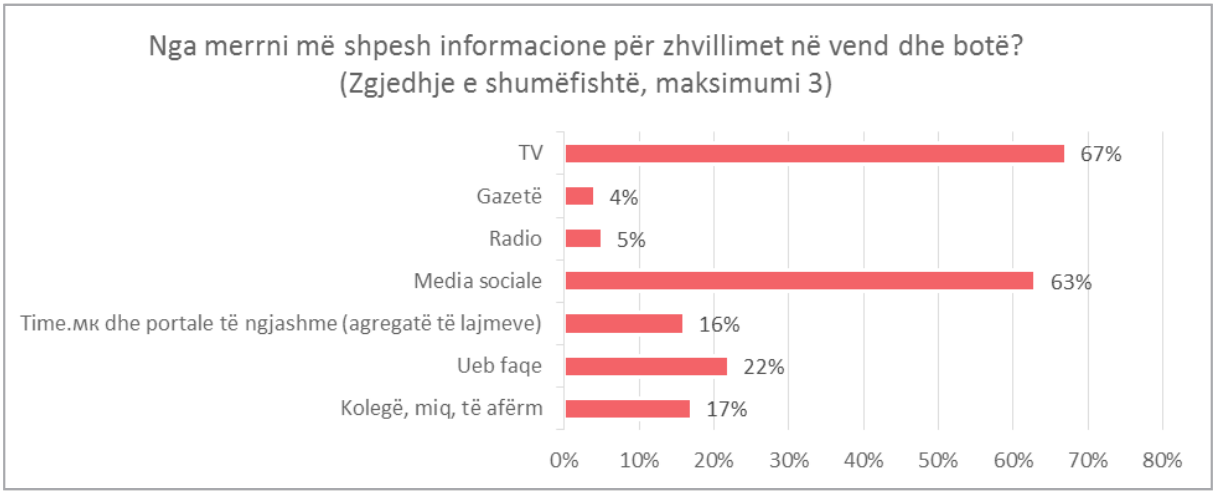
Sa i përket besimit në media, pothuajse gjysma e të anketuarve (49%) deklaruan se dyshojnë në të gjitha lajmet që lexojnë, dhe vetëm 15% u besojnë plotësisht atyre. Të anketuarit më të rinj dhe ata të moshës 35-44 vjeç janë veçanërisht skeptikë. Këtu ka një vazhdimësi me përgjigjet e hulumtimeve në vitet 2023 dhe 2022. Megjithëse në përgjithësi ka dyshime për përmbajtjen e publikuar në media, pothuajse një e treta e të anketuarve (31%) kurrë nuk kontrollojnë burimin e lajmeve, ndërsa 40% kurrë nuk kontrollojnë nëse autori i tekstit është nënshkruar.

Kur bëhet fjalë për njohjen e dezinformatave, 44% besojnë se ndonjëherë mund t'i njohin, por qëndrimet ndryshojnë sipas gjinisë. Gjegjësisht, burrat janë më të sigurt se gjithmonë mund të njohin lajmet e rreme në raport me gratë. Krahasuar me hulumtimet e kaluara, pjesëmarrësit në hulumtimin e vitit 2023 kanë besim më të madh në kapacitetet e tyre për të shpërndarë lajme të sakta.

GJETJET E HULUMTIMIT

A. Burimet e ndërgjegjësimit dhe temat me interes

Blloku i parë i pyetjeve ka për qëllim identifikimin e burimeve kryesore nga të cilat qytetarët marrin informacion në lidhje me zhvillimet në vend dhe në botë, si dhe temat e tyre kryesore me interes. Duke analizuar përgjigjet në pyetjen e parë, vërehet se dy të tretat e të anketuarve marrin më shpesh informacione për zhvillimet në vend dhe botë përmes televizionit (67%). Mediat sociale janë të dytat,

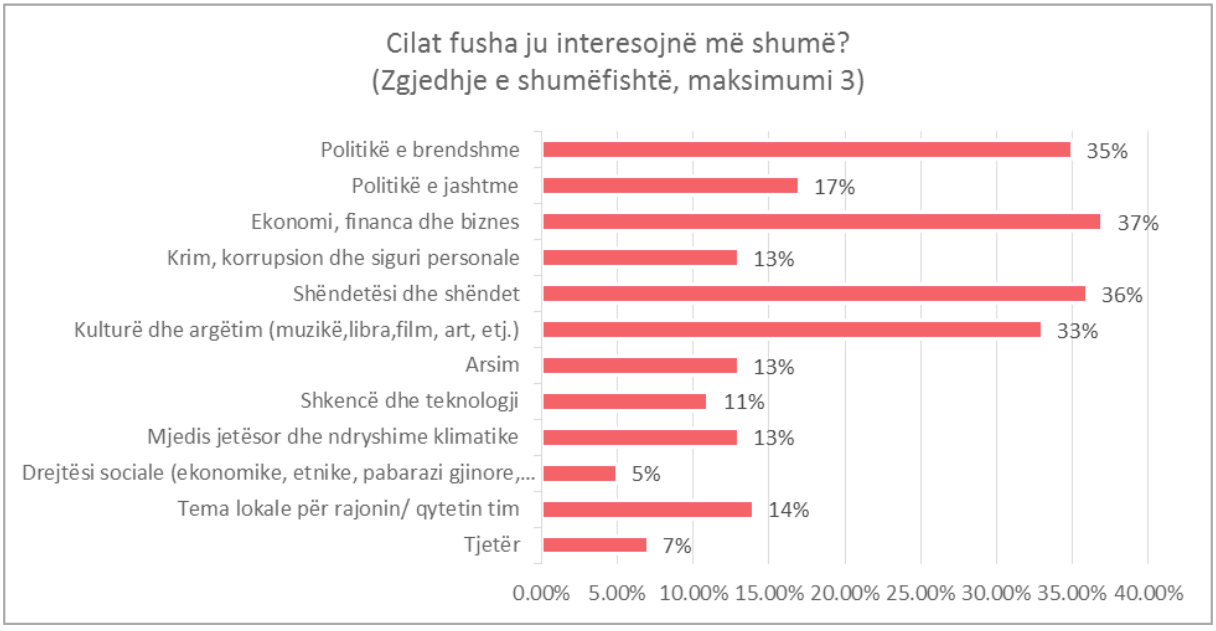
Grafiku 1[1]

ndërsa faqet e internetit janë të tretat. Kolegët dhe/ose miqtë (17%) janë një burim më i rëndësishëm informacioni për të anketuarit, krahasuar me agregatët e lajmeve (16%), radion (5%) dhe gazetën (4%). Televizioni është burimi më i popullarizuar i informimit midis qytetarëve të moshës 45-54 (73%), 55-64 (85%) dhe atyre mbi moshën 65 (95%). Nga ana tjetër, mediat sociale përdoren më shumë midis grup moshave 18-24 (81%), 25-34 (90%) dhe 35-44 (79%). Një përqindje e konsiderueshme e të rinjve të moshës 18-24 vjeç, përveç mediave sociale, përdorin gjithashtu faqet e internetit si burime informacioni (45%). Mediat sociale, agregatët e lajmeve dhe faqet e internetit përdoren më shpesh nga të anketuarit që jetojnë në zonat urbane në

1. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%.

krahasim me të anketuarit nga zonat rurale. Të analizuar sipas arsimit, të anketuarit me nivelin më të lartë (studime pasuniversitare të përfunduara, doktoraturë ose specializim) (78%) dhe arsim të lartë (77%) përdorin mediat sociale më shumë si burime informimi, krahasuar me ata pa arsim (79%), me arsim fillor të përfunduar (89%) dhe të mesëm (68%) që citojnë televizionin si burim informimi.

Kur u pyetën "Cilat fusha ju interesojnë më shumë?" shumica e të anketuarve zgjodhën fushat e ekonomisë, financave dhe biznesit (37%) dhe shëndetësisë dhe shëndetit (36%), pasuar nga politika e brendshme (35%) dhe kultura dhe argëtimi (33%). Politika e jashtme (17%) dhe temat lokale (14%) renditen në vendin e pestë përkatësisht të gjashtë. Interesi në fushat e krimit, korrupsionit, sigurisë personale, arsimit, mjedisit dhe ndryshimeve klimatike është në të njëjtin nivel (13% secila), ndërsa të fundit janë fushat e drejtësisë sociale (5%). Të analizuar sipas moshës, pothuajse gjysma e të rinjve të moshës 18 deri në 24 vjeç janë më të interesuar në kulturë dhe argëtim (48%), ndërsa njerëzit mbi moshën 65 vjeç janë më të interesuar në politikën e brendshme (51%). Dallimet gjinore zbulojnë se burrat janë kryesisht të interesuar në fushat e ekonomisë, financave dhe biznesit (42%), si dhe në politikën e brendshme (40%). Nga ana tjetër, gratë janë më të përqendruara në shëndetin dhe mirëqenien (50%) dhe kulturën dhe argëtimin (36%). Gjatë monitorimit të pyetjes

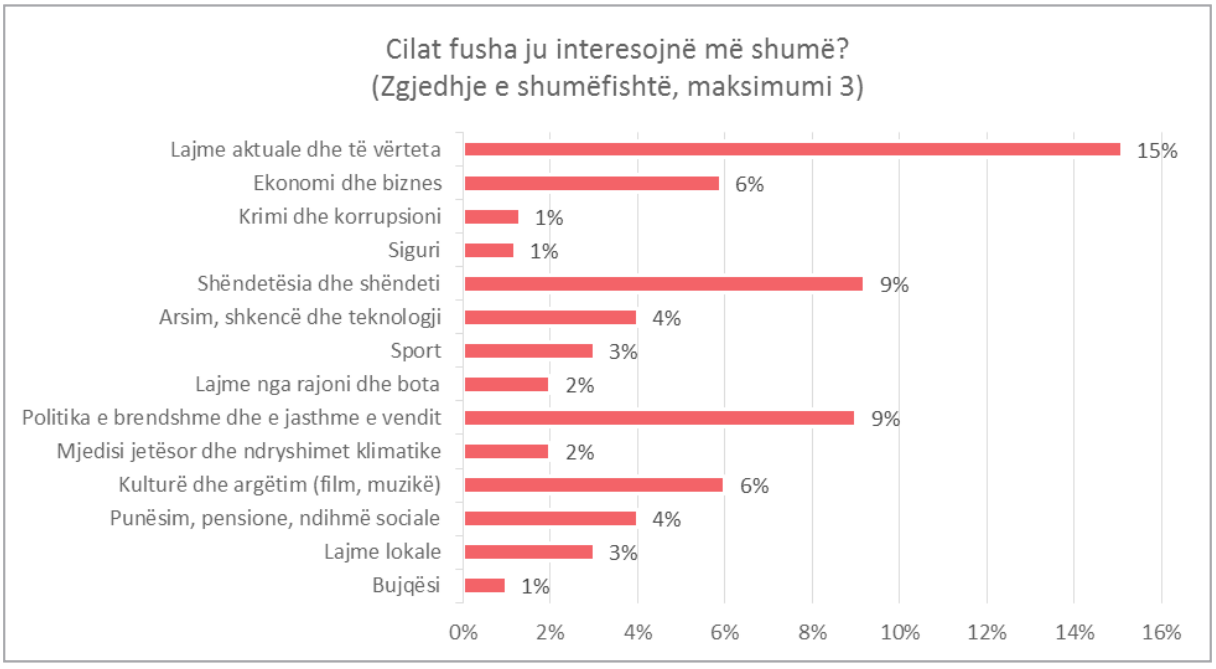

Grafiku 2 [2]

2. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%.

sipas përkatësisë etnike, nuk ka dallime të mëdha në interesa midis maqedonasve etnikë dhe shqiptarëve. Në mënyrë të veçantë, maqedonasit (35%), shqiptarët (39%) dhe grupet e tjera etnike (42%) zgjodhën në radhë të parë fushën e ekonomisë, financave dhe biznesit, dhe në radhë të dytë politikën e brendshme. Statusi i punës, prek interesat, ku punonjësit me kohë të plotë janë të interesuar për ekonominë, financat dhe biznesin (40%), pensionistët në politikën e brendshme (50%), dhe interesi kryesor i nxënësve/studentëve është kultura dhe argëtimi (53%).

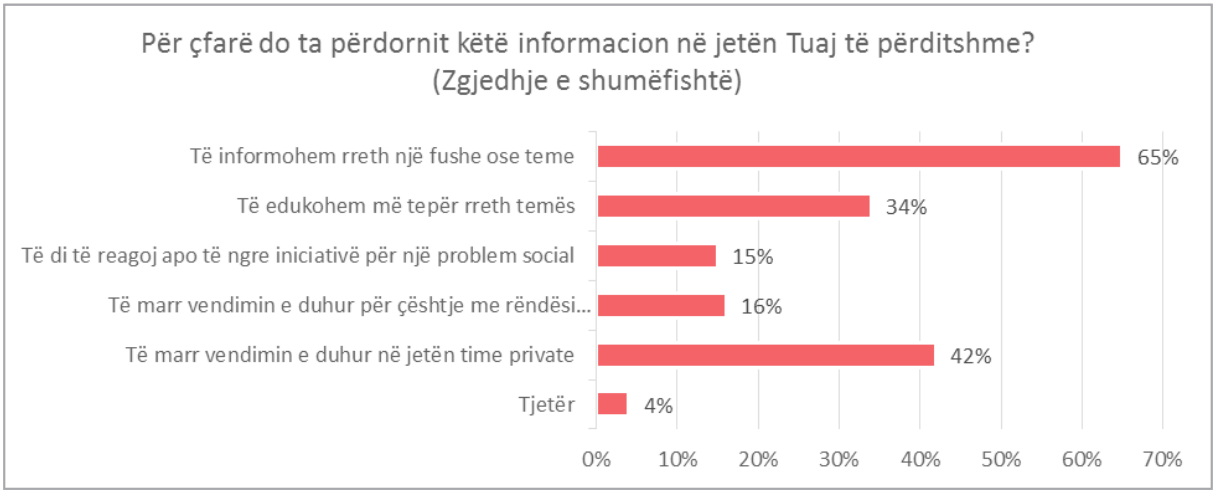
Në përgjigje të pyetjes së hapur "Çfarë informacioni në atë fushë do të dëshironit të merrnit", përgjigjja më e zakonshme është dëshira për lajme aktuale dhe të vërteta (15%). Temat e tjera me interes kryesisht të ngjashme me kategoritë e përcaktuara më parë. Gjegjësisht, shëndetësia dhe shëndeti së bashku me politikën e brendshme dhe të jashtme të vendit u renditën nga 9% e të anketuarve, ndërsa ekonomia dhe biznesi me kulturën dhe argëtimin kishin prioritet të barabartë për 6% të të anketuarve.

Grafiku 3 [3]

3. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%

Sa i përket përdorimit të informacionit në jetën e përditshme, një shumicë e fortë e të anketuarve (65%) duan të qëndrojnë të informuar për një fushë ose temë të caktuar. Të dytët janë ata që përdorin informacionin për të marrë vendimin e duhur në jetën private (42%), pasuar nga grupi i të anketuarve që duan të edukohen më shumë për një temë të caktuar (34%). Ekziston një përqindje relativisht e ulët e të anketuarve që do të përdorin informacionin për të marrë vendimin e duhur për çështje të rëndësishme shoqërore (16%) dhe për të reaguar ose iniciuar një problem social (15%). Të rinjtë (24%) do të përdorin informacionin rreth aktivizmit më shumë se njerëzit mbi moshën 65 vjeç (13%). Për sa i përket përkatësisë etnike, ka një përqindje më të lartë të shqiptarëve (20%) që do të përdorin informacionin për të marrë vendimin e duhur në jetën shoqërore, krahasuar me maqedonasit (15%).

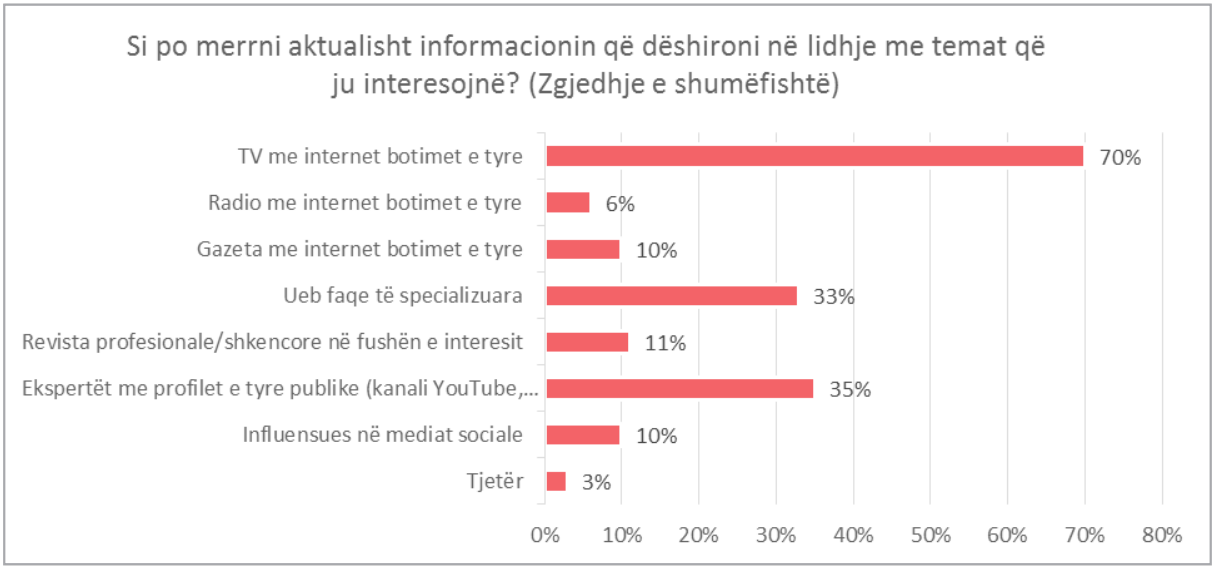
Grafiku 4 [4]

4. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%

B. Perceptimet për mënyrën e informimit nga media

Në bllokun tjetër të pyetjeve, të anketuarit u pyetën për perceptimin e tyre në lidhje me mënyrën e informimit nga mediat.

Së pari, të anketuarit u pyetën se si arrijnë deri të informacioni i dëshiruar në lidhje me temat e tyre me interes. Shumica e qytetarëve treguan televizionin dhe botimet e tyre në internet (70%). Mbi një e treta e të anketuarve (35%) hyjnë në informacion përmes profileve publike të ekspertëve, ndërsa 33% e të anketuarve përdorin faqe interneti të specializuara. Rezultatet tregojnë se të anketuarit preferojnë të marrin informacion nga ndikuesit në mediat sociale (10%) sesa nga radiot me publikimet e tyre në internet (6%). Rezultatet e monitoruara sipas moshës treguan se përqindja e subjekteve që zgjodhën televizionin dhe botimet e tyre në internet si një mënyrë

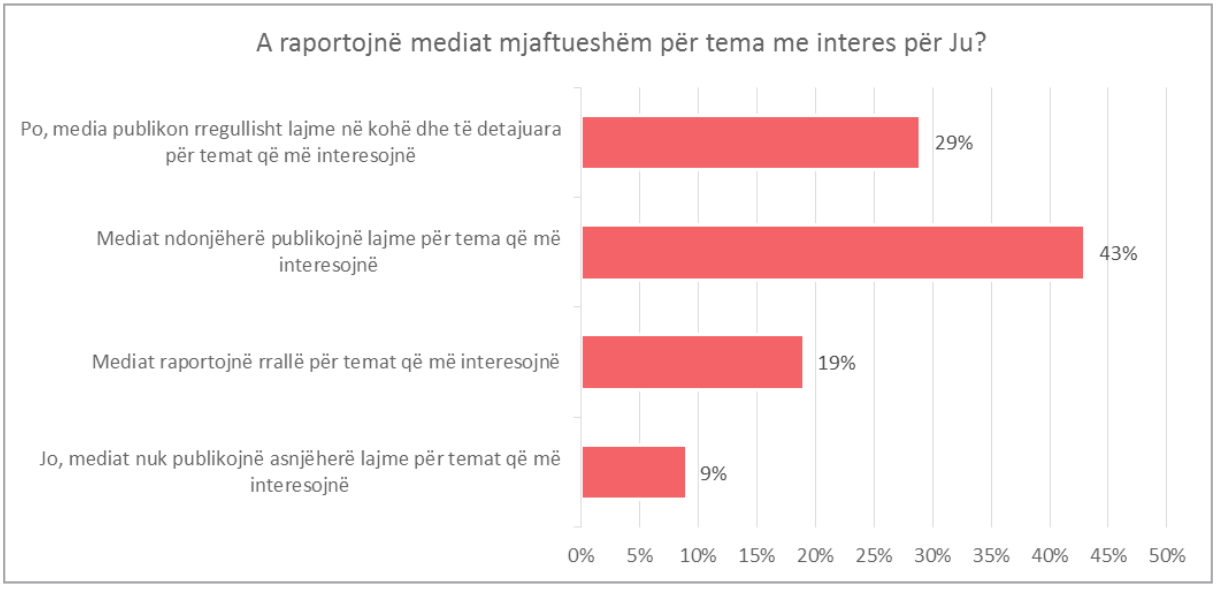

Grafiku 5 [5]

për të marrë informacionin e dëshiruar u rrit në mënyrë proporcionale me moshën e subjekteve. Kështu, 39% e të rinjve të moshës 18-24 vjeç zgjodhën këtë opsion, 52% e grupit të 25-34 vjeç, 66% e 35-44 vjeç, 77% e 45-54 vjeç, pastaj 81% e 55-64 vjeç dhe 86% e grupit të njerëzve mbi 65 vjeç. Analizuar nga marrëdhënia e punës, televizioni me edicionet e tyre në internet është burimi dominues i informacionit midis pensionistëve (87%), ndërsa faqet e internetit të specializuara preferohen më shumë midis studentëve (62%).

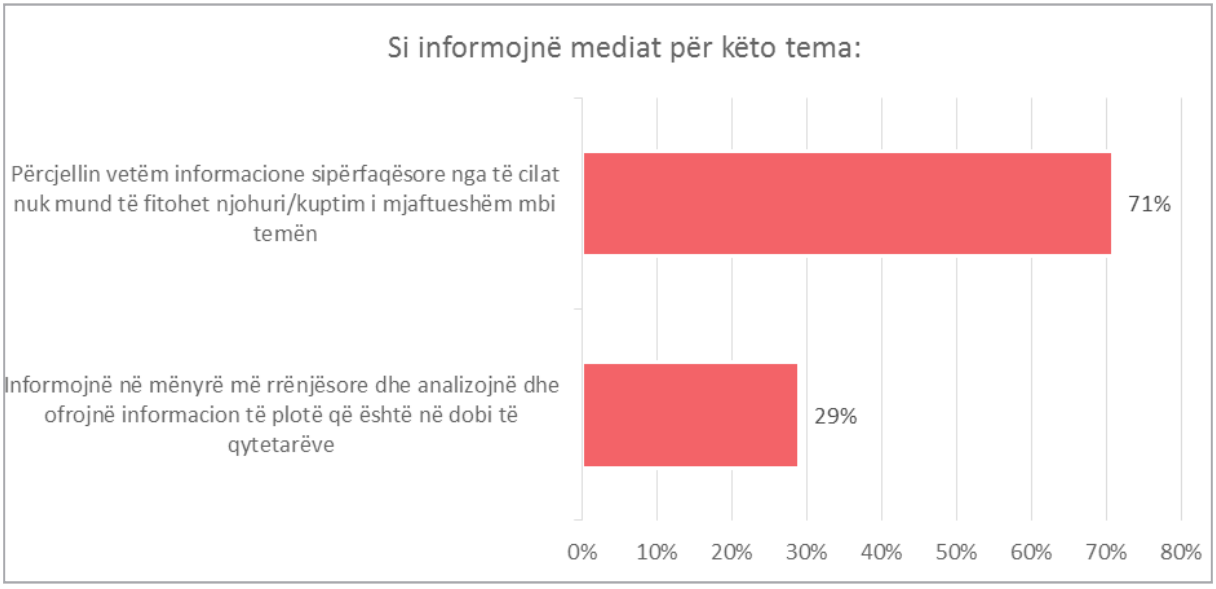
5. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%

Kur u pyetën nëse mediat raportuan mjaftueshëm për tema me interes për Ju, 29% e të anketuarve thanë se mediat publikojnë mjaftueshëm dhe rregullisht lajme të hollësishme për tema me interes. Megjithatë, një përqindje më e lartë (43%) besojnë se mediat ndonjëherë mbulojnë tema me interes, pasuar nga grupi i të anketuarve që besojnë se kjo ndodh rrallë (19%). Personat mbi moshën 65 vjeç (46%) dhe pensionistët (44%) kanë qëndrime më pozitive dhe besojnë se mediat publikojnë rregullisht lajme të detajuara, krahasuar me më të rinjtë (18-24 vjeç) (17%) dhe studentët (23%) në të njëjtën kategori qëndrimesh. Nuk kishte dallime të rëndësishme në përgjigjet e të anketuarve nga rajone të ndryshme, qoftë sipas gjinisë, përkatësisë etnike ose vendbanimit.

Grafiku 6

Kur u pyetën se si informon media, shumica e të anketuarve besojnë se media përcjell vetëm informacione sipërfaqësore nga të cilat nuk mund të merren njohuri/informacione të mjaftueshme mbi temën (71%). Në të kundërt, 29% besojnë se media informon, analizon dhe ofron informacion të plotë që është i dobishëm për qytetarët në thellësi. Duke analizuar këtë pyetje sipas nivelit të arsimit, rezultatet tregojnë se me rritjen e nivelit të arsimit, rritet edhe përqindja e të anketuarve që mendojnë se media përcjell vetëm informacione sipërfaqësore. Në të kundërt, besimi se media ofron informacion të plotë zvogëlohet me rritjen e nivelit të arsimit. Rezultati tregon se të rinjtë dhe ata që jetojnë në një mjedis urban shprehin pikëpamje më negative për mënyrën se si media informon në krahasim me të moshuarit dhe ata që jetojnë në zonat rurale.

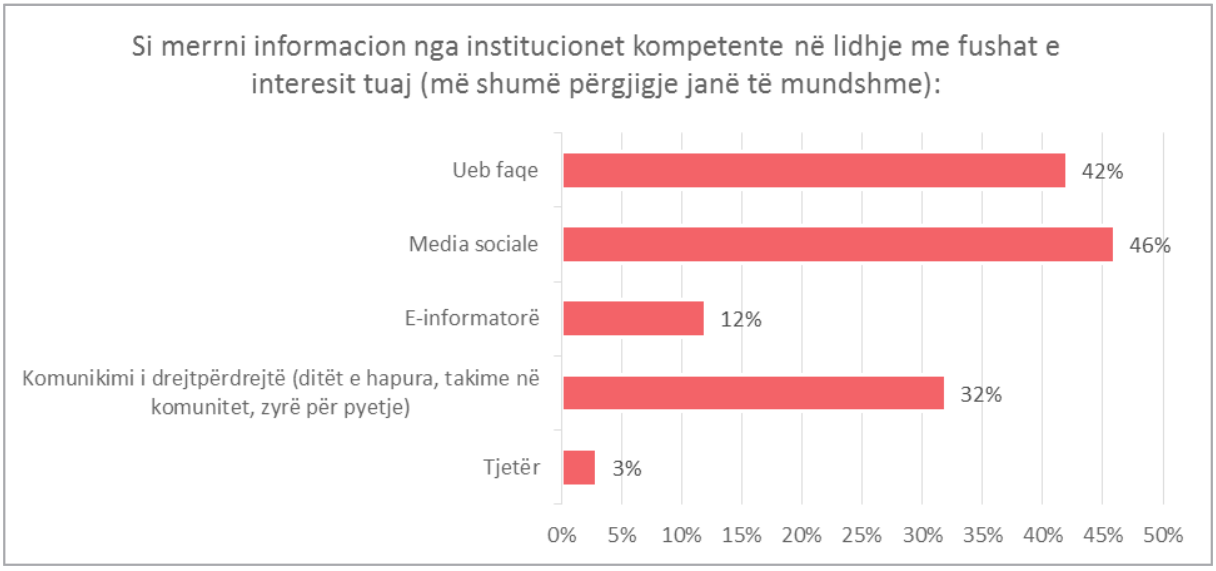

Grafiku 7

C. Perceptimet në lidhje me mënyrën e komunikimit të institucioneve shtetërore me publikun

Blloku i mëposhtëm i pyetjeve adreson perceptimet e të anketuarve në lidhje me mënyrën e komunikimit të institucioneve shtetërore.

Shumica e të anketuarve e marrin informacionin nga institucionet kompetente përmes mediave sociale (46%). Një përqindje e konsiderueshme përdorin gjithashtu faqet e internetit (42%), ndërsa pothuajse një e treta (32%) preferojnë komunikim të drejtpërdrejtë me institucionet kompetente për të marrë informacion mbi tema me interes. Preferencat ndryshojnë sipas moshës, me ata mbi 65 vjeç që favorizojnë komunikimin e drejtpërdrejtë (46%), ndërsa media sociale është zgjedhja më e popullarizuar midis të rinjve të moshës 18-24 vjeç (64%). Të analizuar sipas vendbanimit, shumica e të anketuarve që jetojnë në zonat rurale (55%) kanë qasje në informacion përmes mediave sociale, krahasuar me të anketuarit nga zonat urbane (42%). Shqiptarët (38%) preferojnë komunikimin e drejtpërdrejtë në krahasim me maqedonasit (31%).

Grafiku 8 [6]

6. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%

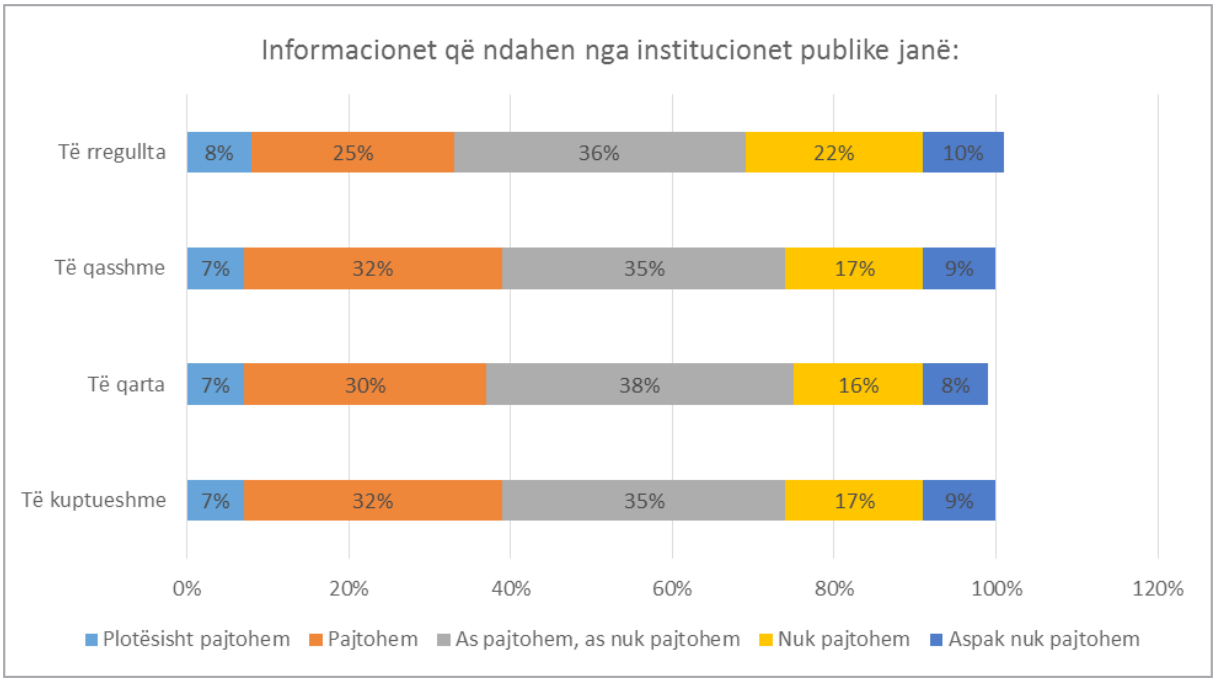
U shqyrtuan perceptimet e të anketuarve në lidhje me frekuencën, disponueshmërinë, qartësinë dhe kuptueshmërinë e informacionit të ndarë nga institucionet kompetente. Pikëpamjet e qytetarëve janë të ndara, përkatësisht 25% e të anketuarve pajtohen, krahasuar me 23% të të anketuarve që nuk pajtohen se informacioni është i saktë. Ekziston një përqindje më e lartë e burrave (12%) që mendojnë se informacioni nuk është aspak i rregullt, krahasuar me gratë (7%). Pikëpamjet më pozitive shprehen nga shqiptarët, të cilët pothuajse një e treta (30%) pajtohen se informacioni është i rregullt, krahasuar me maqedonasit (23%).

Për sa i përket asaj se sa i **arritshëm** dhe i **kuptueshëm** është informacioni, një përqindje më e lartë e të anketuarve pajtohen se ai është i arritshëm dhe i kuptueshëm (32% secili), kundrejt atyre që nuk pajtohen (17%).

Situata është e njëjtë sa i përket asaj se sa i **qartë** është informacioni, përkatësisht 30% e të anketuarve pajtohen se informacioni është i qartë, ndërsa 16% nuk pajtohen me këtë deklaratë.

Të anketuarit që jetojnë në zonat urbane shprehën pikëpamje më negative për **disponueshmërinë**, **qartësinë** dhe kuptueshmërinë e informacionit, krahasuar me të anketuarit që jetojnë në zonat rurale.

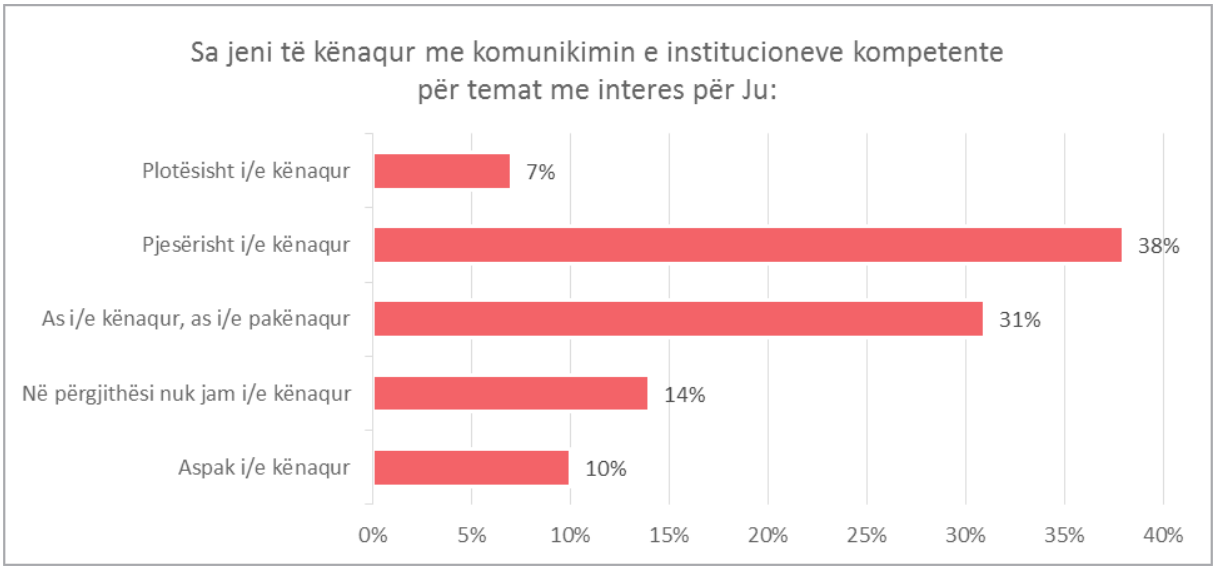
Nuk u shfaqën dallime të tjera të rëndësishme për sa i përket karakteristikave të tjera socio-demografike të pjesëmarrësve.

Grafiku 9

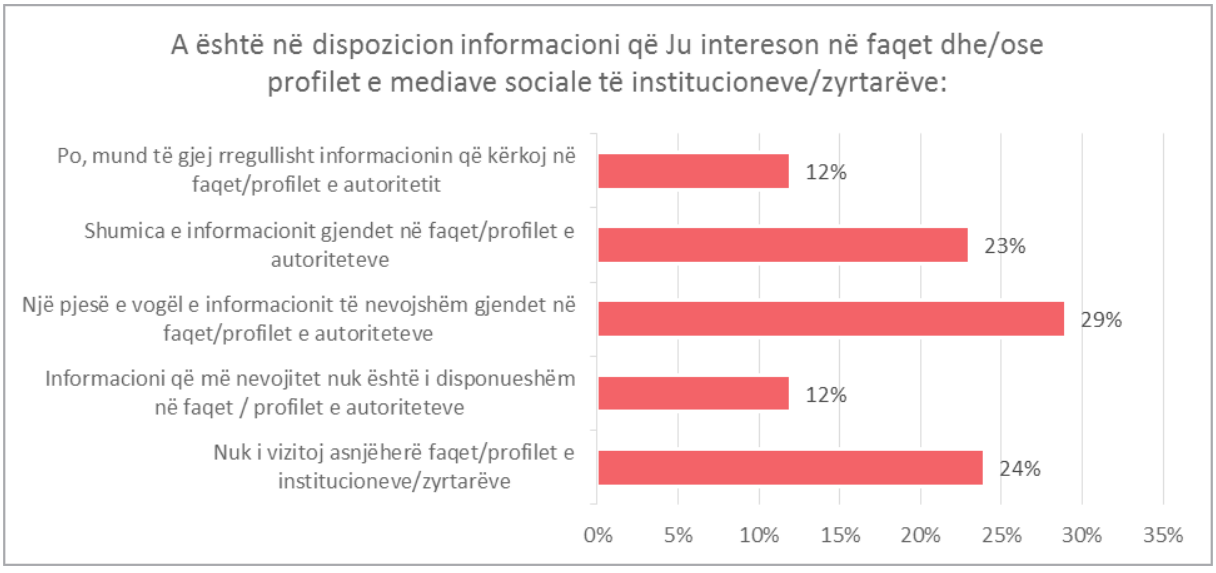
Kur u pyetën “Sa jeni të kënaqur me komunikimin e institucioneve kompetente për temat që ju interesojnë”, shumica e të anketuarve (38%) janë pjesërisht të kënaqur me komunikimin me institucionet kompetente për temat me interes. Ka një përqindje më të lartë të subjekteve që nuk janë aspak të kënaqur me komunikimin (10%), krahasuar me ata që janë plotësisht të kënaqur (7%). Analizuar sipas gjinisë, rezultatet tregojnë se përqindja e burrave (12%) që nuk janë aspak të kënaqur është më e lartë se përqindja e grave (9%) në të njëjtën kategori qëndrimesh. Sipas vendbanimit, të anketuarit nga zonat rurale raportuan kënaqësi më të madhe nga komunikimi i institucioneve kompetente, krahasuar me të anketuarit nga zonat urbane.

Për të kuptuar më thellë dallimet e vërejtura gjinore (mashkull/femër) dhe dallimet në llojin e vendbanimit (urban/rural), rekomandohet që hulumtimet e ardhshme të eksplorojnë shkaqet rrënjësore të këtyre dallimeve.

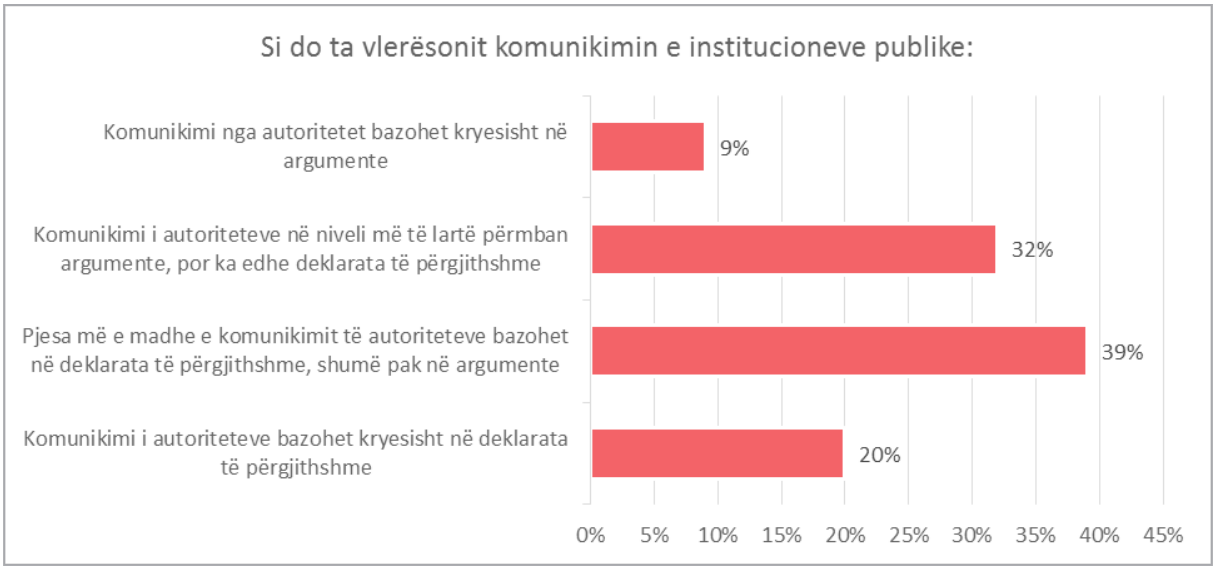
Grafiku 10

Kur u pyetën për disponueshmërinë e informacionit të nevojshëm në mediat sociale të institucioneve, pothuajse një e treta (29%) besojnë se vetëm një pjesë e vogël e informacionit të nevojshëm është në dispozicion në faqet/profilet e institucioneve kompetente, ndërsa 23% besojnë se shumica e informacionit është në dispozicion. Një pjesë e të anketuarve janë të ndarë në lidhje me disponueshmërinë e informacionit, 12% që besojnë se informacioni nuk është i disponueshëm në stacione, dhe një përqindje e barabartë (12%) besojnë se informacioni është ende i disponueshëm. Shumica e personave mbi moshën 65 vjeç (54%) nuk vizitojnë kurrë faqet dhe/ose profilet e institucioneve kompetente. Ky qëndrim është gjithashtu dominues tek personat me arsim fillor të përfunduar (47%), pensionistët (50%) dhe ata që jetojnë në zonat rurale (31%).

Grafiku 11

Sa i përket mënyrës se si do të vlerësonit komunikimin e institucioneve publike, pikëpamja se shumica e komunikimit të institucioneve publike bazohet në deklarata të përgjithshme, ndërsa shumë më pak argumente bëhen nga 39% e të anketuarve. Ky qëndrim është mbizotërues në mesin e punonjësve me kohë të plotë (47%) dhe personave me nivelin më të lartë të arsimit (pasuniversitar, doktoratë ose specializim) (43%). Nga ana tjetër, midis nxënësve/studentëve (38%) dhe personave me arsim fillor të përfunduar (32%), perceptimi është se komunikimi në një shkallë më të lartë përmban argumente, por ka edhe deklarata të përgjithshme. Në përgjithësi, përqindja (20%) e të anketuarve që besojnë se komunikimi bazohet kryesisht në deklarata me normë të sheshtë është më e lartë, krahasuar me ata që besojnë se komunikimi bazohet kryesisht në argumente (9%).

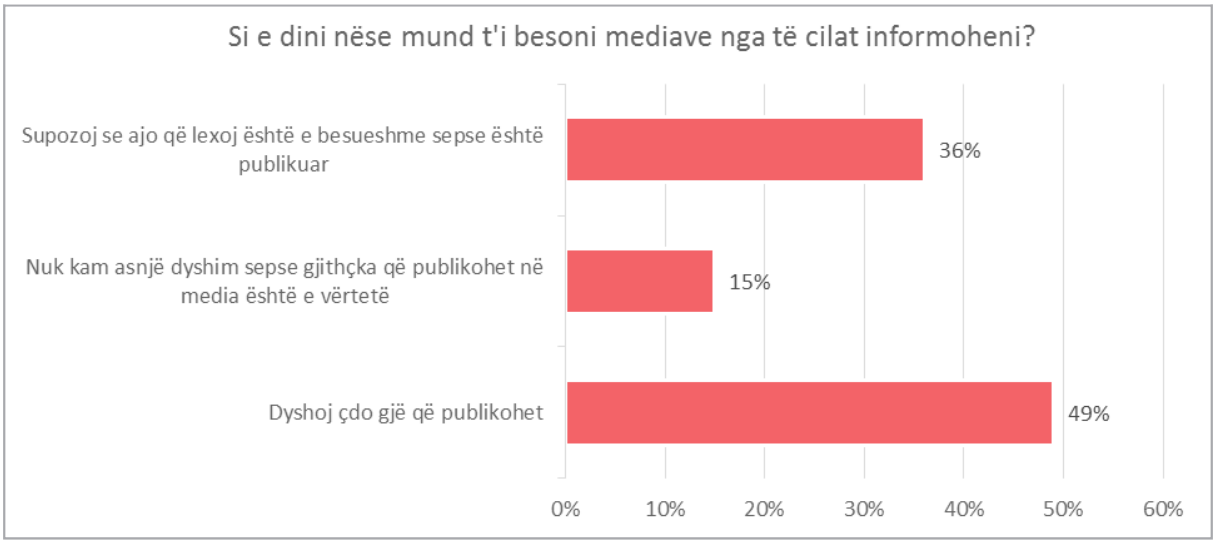
Grafiku 12

D. Besimi në media dhe ekspozimi ndaj dezinformimit

Blloku i fundit i pyetjeve ka të bëjë me nivelin e besimit në media dhe ekspozimin ndaj dezinformimit.

Besim në media

Kur u pyetën për nivelin e besimit në media, gati gjysma e të anketuarve (49%) shprehën dyshime për gjithçka që është publikuar, ndërsa 36% supozojnë se ajo që lexuan ishte e besueshme sepse është publikuar. Vetëm 15% e të anketuarve u besojnë plotësisht mediave. Më të rinjtë 18 deri në 24 vjeç (54%) dhe ata të moshës 35 deri në 44 vjeç (56%) janë më dyshuesit në lidhje me saktësinë e informacionit të publikuar. Analizuar sipas arsimit, personat me nivelin më të lartë të arsimit (studime pasuniversitare, doktoratë ose specializim) janë më skeptikët (70%), ndërsa 25% e personave pa arsim kanë besim të plotë në media dhe në lajmet që publikojnë. Meshkujt shprehin më shumë dyshim në gjithçka që publikohet (53%), krahasuar me gratë (44%), një përqindje edhe më e lartë e grave (40%) besojnë se ajo që lexojnë është e besueshme sepse është botuar, krahasuar me meshkujt (32%). Sipas vendbanimit, të anketuarit nga zonat urbane shprehën më shumë dyshim, krahasuar me ata nga zonat rurale. Maqedonasit (39%) në një përqindje më të lartë të shqiptarëve (25%) i besojnë informacionit të botuar në media pa i vënë në dyshim. Shqiptarët (55%) janë dukshëm më dyshues për gjithçka që publikohet, krahasuar me maqedonasit (47%).

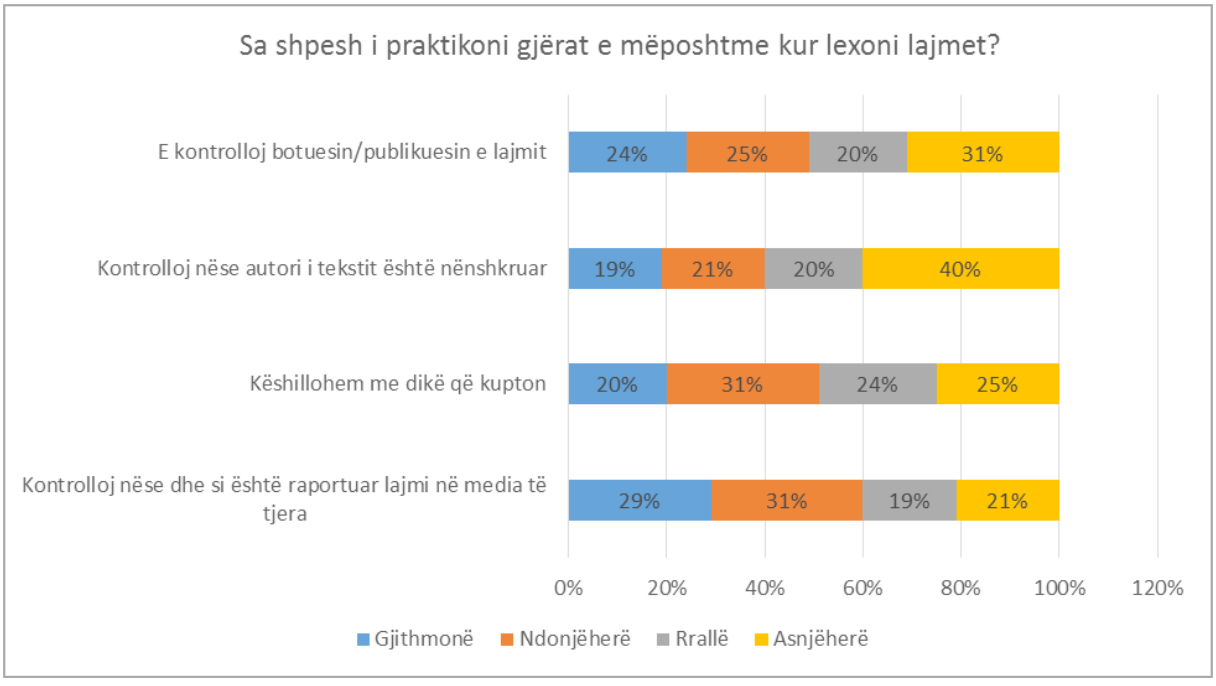

Grafiku 13

Shprehi për kontrollin e saktësisë së informacionit: kontrolloni publikuesin e informacionit, autorin e tij dhe nëse dhe si transferohet në media të tjera

Kur u pyetën për praktikat e verifikimit të informacionit, gati një e treta e të anketuarve (31%) kurrë nuk kontrollojnë botuesin/publikuesin e lajmeve dhe 24% e praktikojnë atë rregullisht. Një përqindje e konsiderueshme (40%) kurrë nuk kontrollojnë nëse autori i tekstit është nënshkruar kur lexon lajmet. Ndër ata me nivelin më të lartë të arsimit, shumica gjithmonë kontrollojnë botuesin e lajmeve (54%), kontrollojnë nëse autori është nënshkruar (50%), konsultohen me dikë që kupton (31%) dhe kontrollojnë nëse dhe si u përcoll lajmi në media të tjera (57%).

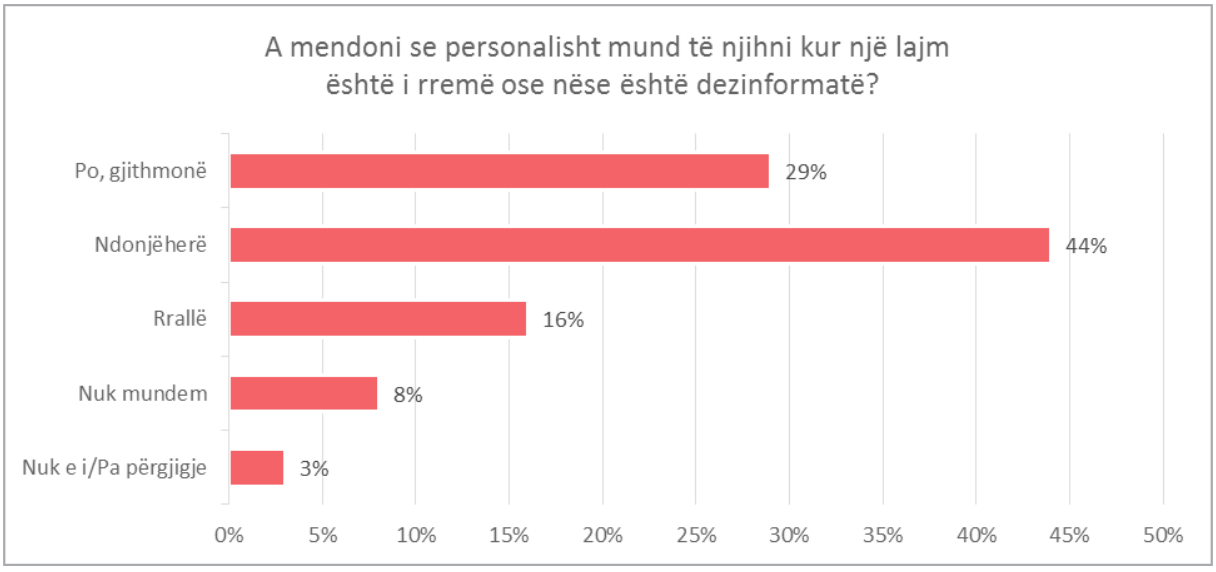
Analizuar sipas përgjigjeve të të anketuarve nga rajone të ndryshme, përqindja më e madhe nga rajoni Jug-Lindor kurrë nuk kontrollon se kush është botuesi/publikuesi i lajmeve (38%), as nuk kontrollon nëse autori është nënshkruar (56%). Analizuar sipas moshës, të anketuarit e moshës 55-65 (40%) dhe mbi 65 (50%) në një përqindje të lartë kurrë nuk kontrollojnë se kush është botuesi i lajmeve, as nuk kontrollojnë nëse autori është nënshkruar në krahasim me më të rinjtë e moshës 18-24, 25-34 dhe 35-44 të cilët rregullisht ose ndonjëherë e praktikojnë këtë.

Grafiku 14

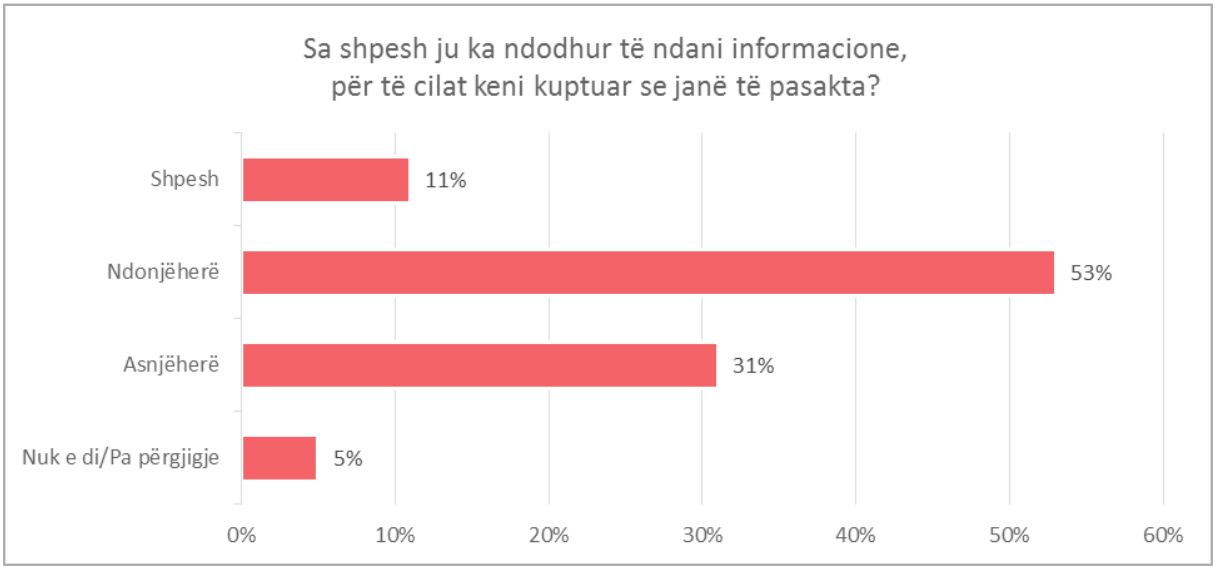
Njohja e dezinformatave

Kur u pyetën nëse mund të dallojnë dezinformatat ose lajmet e rreme, 44% e të anketuarve u përgjigjën se ndonjëherë mund të dallojnë, ndërsa 29% janë të sigurt se gjithmonë mund të dallojnë kur lajmi nuk është i vërtetë, 16% u përgjigjën "rrallë" dhe 8% mendojnë se nuk mund të dallojnë informacionin e rremë dhe dezinformatat. Sa i përket gjinisë, meshkujt (34%) janë më të sigurt në aftësinë e tyre për të njohur dezinformatat në raport me gratë (23%), ndërsa një përqindje e ngjashme e meshkujve (43%) dhe grave (45%) mendojnë se ndonjëherë mund të njohin dezinformimin. Të anketuarit mbi moshën 65 vjeç mendojnë se nuk mund të njohin (14%) dhe ndërsa mosha zvogëlohet, përqindja e të anketuarve që ndajnë të njëjtin qëndrim zvogëlohet. Të anketuarit nga rajoni Jugperëndimor (47%) në një përqindje më të lartë se rajonet e tjera besojnë se ata gjithmonë mund të njohin informacione të rreme ose dezinformata. Sipas përkatësisë etnike, një përqindje më e lartë e maqedonasve (78% kumulative) besojnë se ndonjëherë ose gjithmonë mund të dallojnë kur një lajm është dezinformatë, krahasuar me shqiptarët (52% kumulative) dhe të anketuarit nga grupet e tjera etnike (77% kumulative) që deklaruan të njëjtën gjë. Më shumë se 80% e të anketuarve me fakultet dhe arsim më të lartë deklaruan se ndonjëherë ose gjithmonë mund të njohin dezinformata, krahasuar me të anketuarit me nivel më të ulët të arsimit, të cilët në një përqindje dukshëm më të ulët dhanë të njëjtën përgjigje.

Grafiku 15

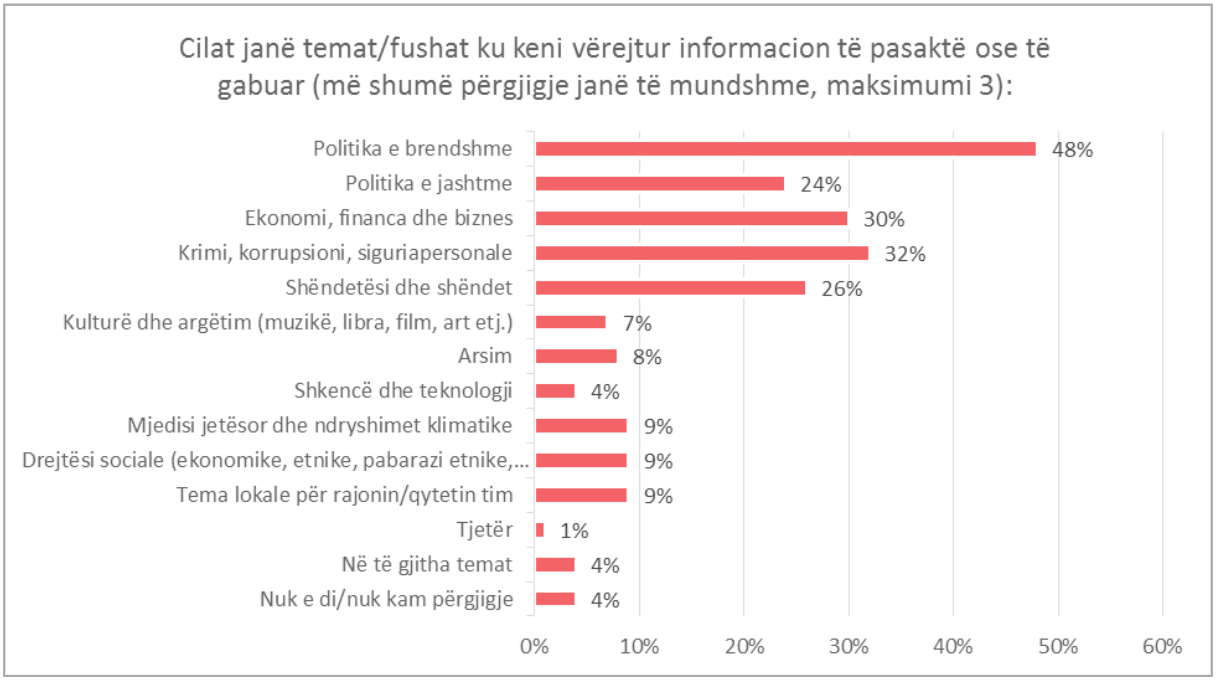
Lidhur me shpeshtësinë e shpërndarjes së informacionit të pasaktë, shumica (53%) e të anketuarve u përgjigjën “ndonjëherë” (53%), ndërsa 31% thanë se nuk u ka ndodhur kurrë, dhe 11% pranuan se shpesh ndodh që të ndajnë informacion që më vonë zbulohet se është i pasaktë. Meshkujt (13%), në një përqindje më të lartë se gratë (8%), deklaruan se shpesh ndodh që të ndajnë lajme të pasakta. Shikuar sipas moshës, më të rinjtë të moshës 18-24 vjeç dhe 35-44 vjeç në një përqindje më të lartë krahasuar me grup moshat e tjera u përgjigj se ndonjëherë ndodh që të ndajnë lajme të pasakta. Të anketuarit nga rajoni Jugperëndimor (20%) në një përqindje më të lartë krahasuar me rajonet e tjera u përgjigjën se ndonjëherë kjo u ndodh atyre. Në të kundërt, përqindja më e lartë (43%) e të anketuarve që nuk e kanë përjetuar kurrë këtë vijnë nga rajoni i Pollogut.

Grafiku 16

Për cilën temë ata më së shpeshti vërejnë dezinformata

Të pyetur në lidhje me temat/fushat ku ata kanë vërejtur informacione mashtruese ose të pasakta, politika e brendshme është fusha ku pothuajse gjysma e të anketuarve (48%) kanë vërejtur informacione mashtruese ose të pasakta. Në vendin e dytë është fusha e krimit, korrupsionit dhe sigurisë personale (32%), pasuar nga fusha e ekonomisë, financave dhe biznesit (30%). Duke analizuar këtë çështje sipas përkatësisë etnike, shumica e maqedonasve (52%) kanë vërejtur informacione të pasakta në politikën e brendshme, krahasuar me 36% të shqiptarëve në të njëjtën kategori qëndrimesh.

Grafiku 17 [7]

7. Të anketuarit mund të zgjidhnin më shumë se një përgjigje për këtë pyetje. Si rezultat, shuma e përqindjeve është mbi 100%

E. Krahasimi i përgjigjeve me hulumtimet e vitit 2023 dhe 2022

Përgjigjet e pjesëmarrësve mund t'i krahasojmë me një bllok të veçantë pyetjesh me përgjigjet e mbledhura në hulumtimet e vitit 2023 dhe 2022. Kjo ka të bëjë kryesisht me pyetjet për media të preferuara për informim, praktikat e verifikimit të besueshmërisë së informacioneve që ndajnë mediat, perceptimi për komunikimin si dhe ballafaqimin me dezinformatat. Për hir të qartësisë së metodologjisë, disa nga pyetjet në pyetësorin e këtij viti janë modifikuar dhe për to krahasimi mund të bëhet vetëm në mënyrë indirekte.

Krahasimi sipas vitit të mediave përmes të cilave ato informohen

Një nga pyetjet e përgjigjura nga pjesëmarrësit në të dy hulumtimet ka të bëjë me identifikimin e mediave kryesore që përdorin qytetarët për të marrë informacione. Për këtë pyetje, një krahasim i plotë me anketën e vitit 2023 dhe një krahasim i pjesshëm me anketën e vitit 2022 është i mundur sepse është bërë modifikim i përgjigjeve të mundshme në anketë.[8] Gjegjësisht, më shumë se dy të tretat e pjesëmarrësve në të tre hulumtimet veçuan televizionin si mediumin nga i cili marrin informacione. Përqindja e të anketuarve që zgjedhin televizionin ka shënuar rritje (65% në vitin 2022, 66% në vitin 2023 dhe 67% në vitin 2024). Në vitin 2024, përqindja e pjesëmarrësve të informuar nga mediat sociale shënon rritje dhe është 63%; në vitin 2023 është 57,3% në vitin 2022, 47% e pjesëmarrësve përdorën Facebook, 14% YouTube, 7% Tiktok, 3% Twitter (X) dhe 3% Instagram për informim. Meqenëse në të tri rastet pjesëmarrësit kishin mundësi të jepnin më shumë përgjigje për pyetjen, nuk mund të përcaktohet me saktësi pjesëmarrja e të gjitha mediave sociale në informim[9]. Informimi nga faqet e internetit u kthye në të njëjtën përqindje nga viti 2022 (24%) pasi u zvogëlua në 20% në vitin 2023. Përdorimi i agregatëve të lajmeve ka rënë, nga 20% në vitin 2023, në 16% në vitin 2024, megjithatë përqindja është më e lartë në krahasim me vitin 2022 (11%). Informacion nga miqtë ose kolegët kanë marrë 7% e pjesëmarrësve në vitin 2022, 11% në vitin 2023 dhe në vitin 2024 përqindja rritet në 17%. Në vitin 2024, të anketuarit përdorën 4% gazeta dhe 5% radio, në vitin 2023 përqindja ishte 6% (radio dhe gazeta) e pjesëmarrësve, ndërsa në vitin 2022 ishte 3% gazeta dhe 5% radio.

8. Në anketën e vitit 2022, pjesëmarrësit dhanë përgjigje për shumë media sociale individuale. Për shkak të shkallës së ulët të përgjigjes për media të caktuara sociale dhe në interes të efektivitetit të procesit të anketës, mediat sociale individuale grupohen në një kategori – mediat sociale.
9. Sepse një pjesëmarrës mund të përdorë media të shumta sociale si burime informacioni.

Krahasimi sipas viteve të besimit në përmbajtjen e mediave

Pyetja tjetër ka të bëjë me qëndrimin e pjesëmarrësve - besimi i tyre ndaj përmbajtjes që plasojnë mediat. Edhe në këtë rast, mund të bëhet krahasim i plotë me hulumtimin e vitit 2023, dhe vetëm një krahasim i ndërmjetëm i përgjigjeve është i mundur sepse në anketën e vitit 2023 pyetja u nda në dy pyetje të veçanta, për të fituar më shumë njohuri në lidhje me frekuencën e praktikave të caktuara për verifikimin e besueshmërisë dhe saktësisë së informacionit. Në pyetjen "Si e dini nëse mund t'i besoni mediave nga të cilat informoheni?" në vitin 2024, 49% deklaruan se dyshojnë gjithçka që publikohet; kjo përgjigje u nda nga 56% e të anketuarve në vitin 2023 dhe 54% e të anketuarve në vitin 2022. Përqindja rritet ndjeshëm tek të anketuarit që u përgjigjën se supozojnë se ajo që lexojnë është e besueshme sepse publikohet; përkatësisht në vitin 2024 36%, në vitin 2023 30% dhe në vitin 2022 14% dhanë të njëjtën përgjigje. Përqindja e të anketuarve që deklaruan se nuk dyshonin në lajme sepse gjithçka që raportohej në media ishte e vërtetë mbeti e njëjtë në krahasim me vitin 2023 (14%); në vitin 2022, 4% e të anketuarve zgjodhën këtë përgjigje. Përsëri, duhet të theksohet se ekzistojnë dallime metodologjike në zbatimin e anketës dhe dallimet e gjetura duhet të merren me rezervë.

Krahasimi sipas viteve të shprehive për kontrollimin e besueshmërisë së informacioneve

Pyetja tjetër ka të bëjë me qëndrimin e pjesëmarrësve ndaj përmbajtjes që plasojnë mediat - kontrolli i besueshmërisë. Edhe në këtë rast, është i mundur një krahasim i plotë me përgjigjet e vitit 2023 dhe një krahasim i pjesshëm me përgjigjet e vitit 2022.[10] Kur bëhet fjalë për praktikat e verifikimit të lajmeve, 24% e të anketuarve në anketën e vitit 2024 gjithmonë, dhe 25% ndonjëherë kontrollojnë publikuesin/botuesin e lajmeve, krahasuar me 18% gjithmonë, 23% ndonjëherë thonë se e praktikojnë këtë në vitin 2023 dhe 7% thonë se kontrollojnë publikuesin në vitin 2022. Midis pjesëmarrësve në anketën e vitit 2024, 19% gjithmonë, dhe 21% ndonjëherë kontrollojnë nëse autori i tekstit është nënshkruar; në vitin 2023, 14% gjithmonë, dhe 19% ndonjëherë; në anketën e vitit 2022, përqindja e pjesëmarrësve që dhanë një përgjigje të tillë ishte 6%. Këshillat nga dikush që mendon se di më shumë

10. Në anketën e vitit 2022 në pyetjen "Si e dini se mund tu besoni mediave nga të cilat informoheni?", pjesëmarrësit mund të zgjidhnin një ose më shumë nga përgjigjet e mundshme të mëposhtme: supozoj se ajo që lexoj është e besueshme sepse është publikuar; nuk kam asnjë dyshim sepse gjithçka që publikohet në media është e saktë; kontrolloj publikuesin e lajmeve; kontrolloj nëse është nënshkruar autori i tekstit; konsultohem me dikë që është i udhëzuar; dyshoj në gjithçka që publikohet; kontrolloj nëse dhe si përcillet lajmi në media të tjera. Në vitin 2023 dhe 2024, pyetja ndahet në dy pyetje të veçanta ku marrëdhënia me besueshmërinë e lajmeve është pyetja e parë, ndërsa praktikat për kontrollimin e saktësisë dhe besueshmërisë janë një pyetje e veçantë, për të cilën jepen përgjigje në shkallën e frekuencës së praktikës (gjithmonë, ndonjëherë, rrallë, asnjëherë).

për temën gjithmonë kërkojnë 20% e pjesëmarrësve të anketës në vitin 2024, dhe ndonjëherë këtë e bëjnë 31%. Në vitin 2023, 15% dhe 29% e kanë bërë gjithmonë këtë praktikë. Si pjesë e anketës të vitit 2022, përqindja e pjesëmarrësve që u konsultuan me një person tjetër ishte 16%. Pak më pak se një e treta, 29% e pjesëmarrësve në vitin 2024 gjithmonë kontrollojnë se si raportohen lajmet nga mediat e tjera; këtë e bëjnë ndonjëherë 31% e të anketuarve. Në vitin 2023, kjo praktikë ishte gjithmonë e pranishme në 28% dhe ndonjëherë në 25% të të anketuarve. Për krahasim, 30% e pjesëmarrësve në hulumtim në vitin 2022 kontrolluan se si raportohet një lajm nga disa media. Për sa i përket këtyre përgjigjeve, është gjithashtu e nevojshme të merret parasysh rezerva metodologjike rreth krahasimit të të dhënave nga dy anketat.

Krahasimi sipas viteve të vetëvlerësimit të aftësisë për të njohur dezinformimin

Pyetja tjetër ka të bëjë me vetëvlerësimin e pjesëmarrësve nëse mund të dallojnë kur një lajm është i rremë ose dezinformatë. Përqindja (29%) ulet krahasuar me anketën e vitit 2023 (32%) të pjesëmarrësve që deklaruan se gjithmonë mund të njihnin lajmet e rreme ose dezinformatat. Megjithatë, mbetet më e lartë në krahasim me vitin 2022 kur 22% e pjesëmarrësve dhanë këtë përgjigje. Megjithatë, në vitin 2022, përqindja më e lartë e pjesëmarrësve u përgjigjën se ndonjëherë mund të njihnin dezinformimin – 51%, krahasuar me 35% në vitin 2023 dhe 44% në vitin 2024. Në vitin 2023, përqindja e pjesëmarrësve që thanë se nuk mund të njihnin dezinformimin ishte gjithashtu më e lartë – 11%, krahasuar me 8% në vitin 2024 dhe 2022. Nëse i konsiderojmë ato në mënyrë kumulative, mund të konkludohet se përqindja është e njëjtë nga të anketuarit në 2024 dhe 2022 të cilët deklaruan se gjithmonë ose ndonjëherë mund të njohin dezinformatat.

Kur u pyetën se sa shpesh kanë ndarë informacione që më vonë rezultuan të pasakta, 11% e të anketuarve në vitin 2024, 8% e pjesëmarrësve në vitin 2023 dhe 11% e pjesëmarrësve nga viti 2022 u përgjigjën se kjo ndodh shpesh. Më shumë se gjysma (53%) e pjesëmarrësve nga viti 2024, 41% nga viti 2023 dhe 53% nga viti 2022 u përgjigjën se ndonjëherë ndodh që të ndajnë lajme të pasakta; kjo nuk ka ndodhur kurrë për 31% të pjesëmarrësve në vitin 2024, 46% për pjesëmarrësit në vitin 2023 dhe 33% të pjesëmarrësve në vitin 2022. Në këtë rast, pjesëmarrësit në hulumtimin e vitit 2023 kanë besim më të madh në kapacitetet e tyre për të shpërndarë lajme të sakta.

Krahasimi sipas viteve (2023 dhe 2024) i perceptimit të rregullsisë, disponueshmërisë, qartësisë dhe kuptueshmërisë së informacionit të marrë nga institucionet publike

Pyetja tjetër ka të bëjë me informacionet që ndahen nga institucionet publike. Kjo pyetje u bë për herë të parë në hulumtimin e vitit 2023 dhe për këtë arsye krahasimi do të bëhet vetëm me këtë sondazh. Në vitin 2024, 8% pajtohen plotësisht, 25% pajtohen, 36% janë neutralë, 22% nuk pajtohen dhe 10% nuk pajtohen aspak që informacioni nga institucionet publike është i rregullt. Për krahasim, në vitin 2023, 3% pajtohen plotësisht, 9% pajtohen, 32% janë neutralë, 34% nuk pajtohen dhe 21% nuk pajtohen aspak.

Sa i përket faktit që informacioni nga institucionet publike është i disponueshëm, në vitin 2024, 7% pajtohen plotësisht, 32% pajtohen, 35% janë neutralë, 17% nuk pajtohen dhe 9% nuk pajtohen aspak. Në vitin 2023, 4% pajtohen plotësisht, 10% pajtohen, 33% janë neutralë, 32% nuk pajtohen dhe 22% nuk pajtohen aspak.

Informacioni nga institucionet publike është i qartë, në vitin 2024 7% pajtohen plotësisht, 30% pajtohen, 38% janë neutralë, 16% nuk pajtohen dhe 8% nuk pajtohen aspak me këtë deklaratë. Në vitin 2023, 4% pajtohen plotësisht, 11% pajtohen, 32% janë neutralë, 32% nuk pajtohen dhe 22% nuk pajtohen aspak.

Dhe e fundit që informacioni nga institucionet publike është i disponueshëm, në vitin 2024, 7% pajtohen plotësisht, 32% pajtohen, 35% janë neutralë, 17% nuk pajtohen dhe 9% nuk pajtohen aspak. Për krahasim, në vitin 2023, 4% pajtohen plotësisht, 12% pajtohen, 29% janë neutralë, 32% nuk pajtohen dhe 23% nuk pajtohen aspak me këtë deklaratë. Në përgjithësi, sondazhi i vitit 2024 tregon një rritje të dukshme të pajtueshmërisë së të anketuarve se informacioni nga institucionet publike është i rregullt, i arritshëm, i qartë dhe i kuptueshëm, me një rënie të konsiderueshme në përqindjen e atyre që nuk pajtohen fort me këto deklarata.

Krahasimi sipas viteve (2023 dhe 2024) i vlerësimit të bazës së komunikimit të institucioneve publike

Për pyetjen në lidhje me vlerësimin e komunikimit të institucioneve publike, krahasimi me vitin 2023 mund të jetë i pjesshëm sepse është bërë modifikim i përgjigjeve të mundshme në anketë. Në vitin 2024, 9% e të anketuarve u përgjigjën se komunikimi nga autoritetet bazohet kryesisht në argumente, 32% u përgjigjën se komunikimi në një shkallë më të lartë përmban argumente, por ka edhe deklarata të përgjithshme, 39% e të anketuarve u përgjigjën se shumica e komunikimit të autoriteteve bazohet në deklarata të përgjithshme, dhe shumë më pak argumente dhe 20% besojnë se komunikimi bazohet kryesisht në deklarata të përgjithshme . Krahasuar me vitin 2023, 9% u përgjigjën se komunikimi ishte më i bazuar në fakte, 37% e të anketuarve u përgjigjën se komunikimi ishte më pak i bazuar në fakte dhe 43% mendonin se komunikimi nuk kishte ndryshuar. Në përgjithësi, përkundër ndryshimeve të pyetjes në sondazh, rezultatet e vitit 2024 tregojnë një ndryshim: numri i të anketuarve që besojnë se komunikimi i institucioneve publike bazohet në argumente zvogëlohet.

SHPËRNDARJA DEMOGRAFIKE

GJINIA	Meshkuj	50,7%
	Femra	49,3%
MOSHA	18-24	10,3%
	25-34	13,7%
	35-44	19,6%
	45-54	18,3%
	55-64	17,3%
	65+	20,8%
PËRKATËSIA ETNIKE	Maqedonas	67,7%
	Shqiptar	25,7%
	Tjetër	6,7%
STATUSI I PUNËS	I/e punësuar me orar të plotë	53,2%
	I/e punësuar me kohë të pjesshme	2,2%
	I/e papunë	11,8%
	Nxënës/student	4,6%
	Pensionist/e	22,6%
	Amvis/e	5,6%
RAJONI	I Vardarit	8,1%
	Lindor	9,7%
	Jug-Perëndimor	8,1%
	Jug - Lindor	10,2%
	I Pellagonisë	10,5%
	I Pollogut	13%
	Veri - Lindor	7,2%
	I Shkupit	33,3%
VENDBANIMI	Qyteti	64,5%
	Fshat	35,5%
ARSIMI	Pa arsim /arsim fillor të pa përfunduar	2,1%
	Shkollimin fillor të përfunduar	14,4%
	Arsimi të mesëm të përfunduar	50,8%
	Fakultet të përfunduar/shkollë të lartë	27,9%
	Studime pasuniversitare të përfunduara, doktoratë ose specializim	4,7%

ANEKSI 1 - PYETËSORI MBI PRAKTIKAT DHE PERCEPTIMET E QYTETARËVE NË DREJTIM TË INFORMIMIT DHE TRAJTIMIT TË DEZINFORMATAVE

PJESA E PARË - Temat dhe fushat me interes për informacion

1. Nga merrni më shpesh informacione për zhvillimet në vend dhe botë? (Zgjedhje e shumëfishtë, maksimumi 3)

1. TV
2. Gazetë
3. Radio
4. Mediat sociale
5. Time.mk dhe portale të ngjashme (agregate të lajmeve)
6. Ueb faqe
7. Kolegë, miq, të afërm
8. Tjetër_____

2. Cilat fusha ju interesojnë më shumë? (Zgjedhje e shumëfishtë, maksimumi 3)

1. Politika e brendshme
2. Politikë e Jashtme
3. Ekonomia, financat dhe biznesi
4. Krimi, korrupsioni dhe siguria personale
5. Shëndetësia dhe mirëqenia
6. Kulturë dhe argëtim (muzikë, libra, film, art, etj.)
7. Arsimi
8. Shkencë dhe Teknologji
9. Mjedisi jetësor dhe ndryshimet klimatike
10. Drejtësia sociale (pabarazia ekonomike, etnike, gjinore, të drejtat LGBTI+)
11. Temat lokale për zonën/qytetin tim
12. Tjetër_____

3. **Çfarë informacione në atë fushë do të dëshironit të merrnit (hapur)?**

4. **Për çfarë do ta përdornit këtë informacion në jetën e përditshme (zgjedhje e shumëfishtë)?**
   1. Të informohem për një fushë ose temë specifike.
   2. Të edukohem më shumë rreth temës.
   3. Të di si të reagoj ose të ngre iniciativë për një problem social.
   4. Të marr vendimin e duhur për çështje të rëndësishme shoqërore.
   5. Të marr vendimin e duhur në jetën time private.
   6. Tjetër (specifikoni)_____

PJESA E DYTË - Raportimi në media

5. **Në çfarë mënyre aktualisht merrni informacionin e dëshiruar në lidhje me temat që ju interesojnë (Zgjedhje e shumëfishtë, maksimumi 3)?**
   1. TV me publikimet e tyre në internet
   2. Radiot me publikimet e tyre në internet
   3. Gazetat me botimet e tyre në internet
   4. Ueb faqet e specializuara
   5. Revista profesionale/shkencore në fushën e interesit
   6. Ekspertë me profilet e tyre publike (kanali YouTube, podcast, shfaqje televizive ose radio, kolonat e gazetave)
   7. Influencuesit e mediave sociale
   8. Tjetër_____

6. **A raportojnë mediat mjaftueshëm për tema me interes për Ju?**
   1. Po, mediat publikojnë rregullisht lajme në kohë dhe të hollësishme për tema që më interesojnë
   2. Mediat ndonjëherë publikojnë lajme për tema që më interesojnë
   3. Mediat rrallë publikojnë lajme për tema që më interesojnë
   4. Jo, mediat nuk publikojnë kurrë lajme për tema që më interesojnë

7. **Si informojnë mediat për këto tema:**
   1. Transmetojnë vetëm informacione sipërfaqësore nga të cilat nuk mund të merren njohuri/informacione të mjaftueshme mbi temën
   2. Informojnë në mënyrë më rrënjësore dhe analizojnë dhe japin informacion të plotë që është i dobishëm për qytetarët

PJESA E TRETË - Transparenca dhe llogaridhënia në institucione

8. Si merrni informacion nga institucionet kompetente për fushat që ju interesojnë (më shumë përgjigje janë të mundshme):

1. Ueb-faqja
2. Mediat sociale
3. E-informatorë
4. Komunikimi i drejtpërdrejtë (ditët e hapura, takime në komunitet, zyra për pyetje)
5. Tjetër_____

9. Informacionet që ndahen nga institucionet publike janë:

	Pajtohem plotësisht	Pajtohem	As pajtohem, as nuk pajtohem	Nuk pajtohem	Nuk pajtohem aspak
Të rregullta	5	4	3	2	1
Të disponueshme	5	4	3	2	1
Të qarta	5	4	3	2	1
Të kuptueshme	5	4	3	2	1

10. Sa jeni të kënaqur me komunikimin e institucioneve kompetente për temat me interes për Ju:

1. Jam plotësisht i/e kënaqur
2. Pjesërisht jam i/e kënaqur
3. As i/e kënaqur dhe as i/e pakënaqur
4. Në përgjithësi jam i/e pakënaqur
5. Nuk jam aspak i/e kënaqur

11. A është në dispozicion informacioni që Ju intereson në faqet dhe/ose profilet e mediave sociale të institucioneve/zyrtarëve:

1. Po, unë mund të gjej informacionin që kërkoj rregullisht në faqet/profilet e autoriteteve.
2. Shumica e informacionit është në dispozicion në faqet/profilet e autoriteteve.
3. Një pjesë e vogël e informacionit të nevojshëm është në dispozicion në faqet/profilet e autoriteteve.
4. Informacionet që më duhen nuk janë të disponueshme në faqet/profilet e autoriteteve.
5. Asnjëherë nuk vizitoj faqet/profilet e institucioneve/ zyrtarëve

12. Si do ta vlerësonit komunikimin e institucioneve publike:

1. Komunikimi nga autoritetet bazohet kryesisht në argumente
2. Komunikimi nga autoritetet në një shkallë më të lartë përmban argumente, por ka edhe deklarata të përgjithshme
3. Shumica e komunikimit të autoriteteve bazohet në deklarata të përgjithshme, dhe shumë më pak argumente
4. Komunikimi i autoriteteve bazohet kryesisht në deklarata të përgjithshme

PJESA E KATËRT - Dezinformata

13. Si e dini nëse mund t'i besoni mediave nga të cilat informoheni?

1. Besoj se ajo që lexoj është e besueshme sepse është publikuar
2. Nuk kam asnjë dyshim sepse çdo gjë e publikuar në media është e vërtetë
3. Dyshoj në gjithçka që publikohet

14. Sa shpesh i praktikoni gjërat e mëposhtme kur lexoni lajmet?

	Gjithmonë	Ndonjëherë	Rrallë	Asnjëherë
E kontrolloj botuesin/ publikuesin e lajmit	4	3	2	1
Kontrolloj nëse autori i tekstit është nënshkruar	4	3	2	1
Kështillohem nga dikush që kupton	4	3	2	1
Kontrolloj nëse dhe si u përcoll lajmi në media të tjera	4	3	2	1

15. A mendoni se personalisht mund të njihni kur një lajm është i rremë ose nëse është dezinformatë?

1. Po, gjithmonë
2. Ndonjëherë
3. Rrallë
4. Nuk mundem
5. Nuk e di / pa përgjigje

16. Sa shpesh ju ka ndodhur të ndani informacione, për të cilat keni kuptuar se janë të pasakta?

1. Shpesh
2. Ndonjëherë
3. Asnjëherë
4. Nuk e di / pa përgjigje

17. Cilat janë temat/fushat ku keni vërejtur informacion të pasaktë ose të gabuar (më shumë përgjigje janë të mundshme, maksimumi 3):

1. Politika e brendshme
2. Politikë e Jashtme
3. Ekonomia, financat dhe biznesi
4. Krimi, korrupsioni dhe siguria personale
5. Shëndetësia dhe mirëqenia
6. Kulturë dhe argëtim (muzikë, libra, film, art, etj.)
7. Arsimi
8. Shkencë dhe Teknologji
9. Mjedisi jetësor dhe ndryshimet klimatike
10. Drejtësia sociale (pabarazia ekonomike, etnike, gjinore, të drejtat LGBTI+)
11. Temat lokale për zonën/qytetin tim
12. Tjetër_____

Институт за комуникациски студии

НЕ ВЕРУВАЈ ПРОВЕРУВАЈ! #користифакти

www.iks.edu.mk
info@iks.edu.mk

British Embassy Skopje

UK International Development
Partnership | Progress | Prosperity

Ky produkt është përgatitur në kuadër të projektit "Përdorimi i gazetarisë së bazuar në fakte për rritjen e ndërgjegjësimit dhe për luftë kundër dezinformatave në hapësirën mediatike në Maqedoninë e Veriut" financuar nga Qeveria e Mbretërisë së Bashkuar, me mbështetjen e Ambasadës Britanike në Shkup. Mendimet dhe qëndrimet e shprehura në këtë përmbajtje nuk pasqyrojnë çdo herë mendimet dhe qëndrimet e Qeverisë Britanike.

